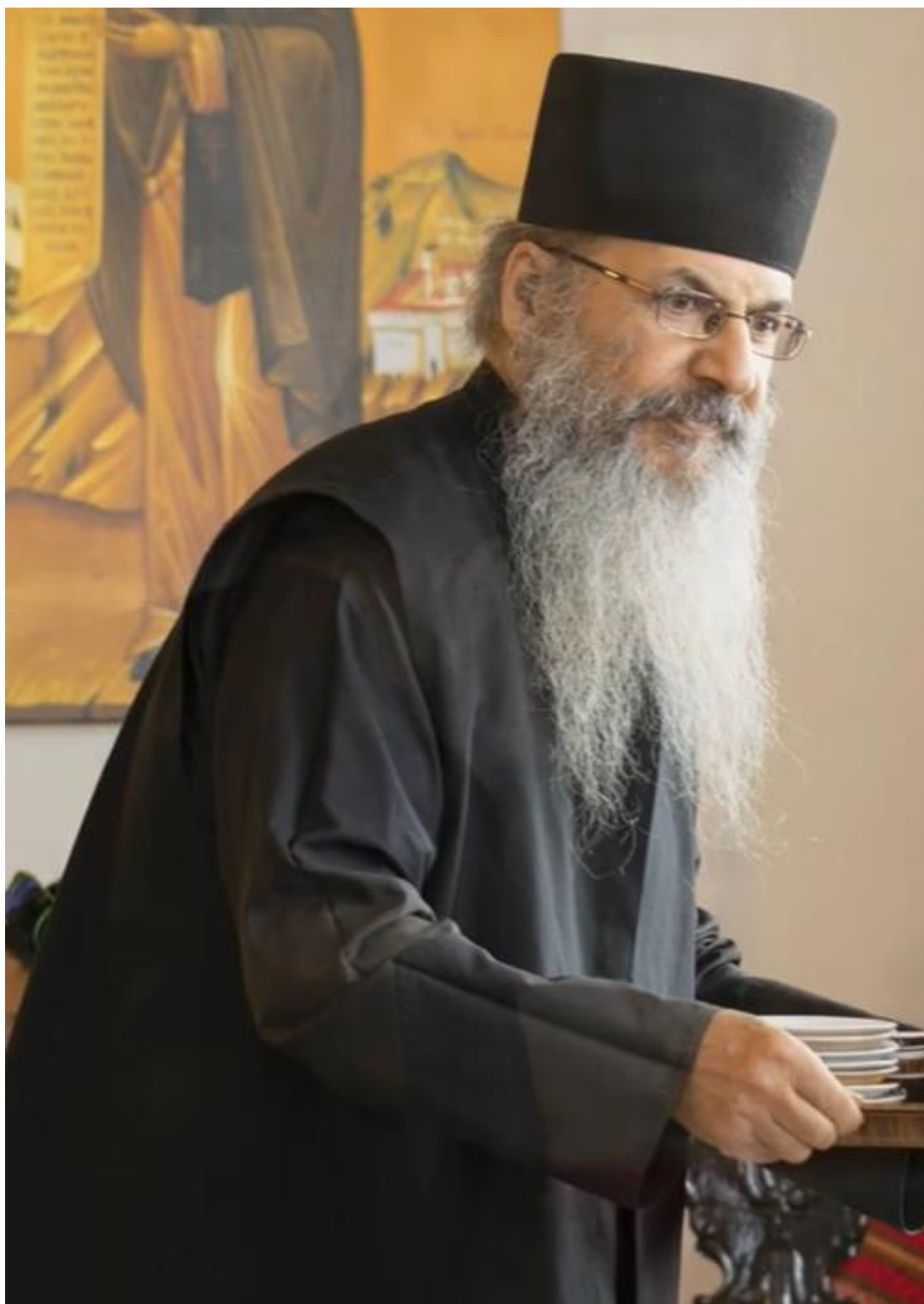

**Otec Epifanios z Kláštera
ctih. Nikodéma Svatohorce v Kilkis
Homilie o podobnosti člověka s Bohem**

ΟΜΙΛΙΑ

στην εὐαγγελική περικοπή πού ἀναφέρεται
στην ὁμοίωση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό καί
γιά τὰ τρία γινώσματα τῆς ἀγάπης,
εὐλόγων πάντε

[Β' ΛΟΥΚΑ (περί ἀγάπης) - Λουκ.⁶ στ' 31-36]

Ἡ σημερινή περικοπή τοῦ Εὐαγγελίου, πού
εἶναι ἓνα τμήμα τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίας τοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἓνα κομμάτι ἀπό ὅ,τι ὠραιό-
τερο ὑπάρχει μέσα στην Καινή Διαθήκη. Ἀνα-
φέρεται σέ μιά ἀπό τίς πρῶ θεμελιανές ὑποθήκες
τοῦ Χριστοῦ, τήν ἀγάπη.

Πρόκειται γιά τή μοναδική ἀπάντηση τήν ὁποία
δίνει ὁ Χριστός στόν κόσμο, πού αὐτοφυλακισμένος
στή βία καί τὸ μίσος, γένεται τήν ἀπόκνηση
καί βιώνει τόν θάνατο. Ἡ γῆ, εἰδιωτέρα σὺν
αἰῶνα πού ζοῦμε, ἔγινε σχεδόν ἀφιλόξενη, ἔχει
καταστήσει πιά ἓνα τόπος ἀβίωτος, γιὰτί οἱ
ἄνθρωποι ἔχουν ἀνοίξει ἀνάμεσα τους ἓναν πό-
λεμο ἀνελέητο, δέχοντας νά κατασπαράξει
ὁ ἓνας τόν ἄλλο. Ἡ ἁμαρτία μᾶς ἔκανε
μεγάλη ζημιά. Καί καταντήσαμε μισάνθρωποι.
Ἀγάπη χωρίς τόν Θεό δέν ὑπάρχει.

Evangelní čtení:

„Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jednejte vy s nimi. Jestliže milujete jen ty, kdo vás milují, můžete za to očekávat Boží uznání? Vždyť i hříšníci milují ty, kdo je milují. Číníte-li dobře těm, kteří dobře činí vám, můžete za to očekávat Boží uznání? Vždyť totéž činí i hříšníci. Půjčujete-li těm, u nichž je naděje, že vám to vrátí, můžete za to čekat Boží uznání? Vždyť i hříšníci půjčují hříšníkům, aby to zase dostali nazpátek. Ale milujte své nepřátele; číňte dobře, půjčujte a nic nečekejte zpět. A vaše odměna bude hojná: budete syny Nejvyššího, neboť on je dobrý k nevďěčným i zlým. Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec.“

(Lk 6,31-36, „O lásce“)

Homilie na téma evangelního čtení, v němž se hovoří o podobnosti člověka s Bohem, a dále o třech rysech lásky

Požehnej, otče igumene!

Dnešní úryvek ze svatého Evangelia, který je jednou z částí „Kázání na Hoře“ Ježíše Krista, je zlomkem toho nejkrásnějšího, co se nachází v Novém zákoně. Hovoří se v něm o jednom z fundamentálních odkazů, který nám Kristus zanechal, a sice o lásce.

Konkrétně se jedná o jedinečnou odpověď, kterou Kristus dává okolnímu světu, jenž – jsa sám uvězněn v násilí a nenávisti – zakouší beznaděj a zoufalství a prožívá smrt. Země, obzvláště v době, v níž žijeme, se stala téměř nehostinnou a neblaze se proměnila na místo, kde panuje život neplodný a naplněný nesnází, jelikož lidé vyhlásili sami sobě ve svém nitru nemilosrdnou válku s cílem rozcupovat jeden druhého na kousky. Hřích nám způsobil velkou újmu. A to mělo za následek, že jsme upadli do stavu vzájemné nenávisti, mizantropie.

Láska bez Boha ale neexistuje.

Pouze, když Boha milujeme opravdově, tak můžeme milovat i člověka. A pouze když opravdově milujeme člověka, můžeme milovat i Boha. Láska je cesta, která sjednocuje lidi mezi sebou navzájem v jednotu; láska je výstup k Božímu Království; je to cesta k boholidskému obecenství a sjednocení; láska je schopnost, jak usídlit Krista v našich nitrech, jde o sladký pocit Jeho přítomnosti. Láska je realizací života v kontrastu k nenávisti, kterou jako nějaké šílenství, jako akt sebevraždy, už dlouhá staletí člověk prožívá.

My lidé jsme Boží stvoření. Výtvořiny Jeho lásky. Výraz Boží lásky, který se projevil během našeho stvoření, je velkým darem, který

nám Bůh daroval, a vysoký cíl, který vložil do našeho života. Jeho dar vůči nám znamená, že nás Bůh stvořil „podle svého obrazu“ jako rozumné a svobodné bytosti s nesmrtelnou duší. Velký cíl, který Bůh vložil do našich životů, je ono „podle podoby“. Stalo se tak proto, abychom mohli s využitím naší svobody a osobního zápasu pokročit ve ctnostech, abychom dosáhli dokonalosti, a tak se připodobnili Bohu.

Člověk však zakusil pád. Zatemnil a poskvnil ve svém nitru obraz Boha. Ztratil schopnost úspěšně dosáhnout své dokonalosti. Svůj otcovský dar přivedl do zkázy a zabloudil v zemi odpadlictví a hříchu.

Z tohoto lidského pádu nás však pozdvihl náš Pán Ježíš Kristus. Uzdravil nemoc naší duše. Otevřel do té doby uzavřenou bránu svého Království. A pozval nás, abychom vstoupili na cestu vedoucí k dokonalosti, k čemuž nám udělil dar božského *synovství* čili schopnost stát se Božími dětmi, kteří žijí podle Jeho vůle a zachovávají Jeho oživující přikázání.

Tento vysoký cíl, který máme v našem životě, nám Pán připomíná v dnešním Evangelii. „Budete syny Nejvyššího“ (Lk 6,35), říká Pán. Stanete se Jeho dětmi. Jak se to ale stane? Jakým způsobem? Dnešní evangelní čtení poukazuje také na konkrétní způsoby. Přesně vymezuje meze, v jejichž rámci se pohybující člověk bude moci úspěšně dosáhnout nejposvátnějšího cíle svého pozemského života.

Křesťanský život, **drazí bratři**, je duchovním žebříkem, k jehož výstupu je vybízen křesťan, jenž touží po dosažení dokonalosti, aby se stal Božím dítětem. Jednotlivé schůdky tohoto žebříku představují Boží přikázání, která musíme zachovávat.

Pán Ježíš Kristus nám dnes (ve svém Evangelii) předkládá tři úrovně tohoto duchovního žebříku.

První úroveň (čili stupínkem) je „**SPRAVEDLNOST**“. „Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jednejte vy s nimi.“ To znamená, jak chcete, aby se k vám lidé chovali, stejně tak se chovejte vy k nim. Toto jsou nesmrtelná (věčně živá) slova. Zlaté pravidlo Nového zákona, jak je charakterizují vykladači (Písem). Vyjadřují totiž neutichající touhu každé lidské duše, aby kolem nás zavládla spravedlnost. Starý zákon nám toto Boží přikázání předává pomocí negativního vyjádření: „Co sám nenávidíš, nikomu nečiň!“ (Tob 4,15) [Ο μισεῖς, μηδενί ποιήσης.]

Tato rada se však omezuje pouze na předcházení nějakého druhu zla, jehož cílem však nikdy není láska.

Kristus udělil ctnosti lásky jiný (hlubší) význam. Překládá lidem jiný způsob chování, ve své podstatě vyšší, který jim byl do té doby neznámý.

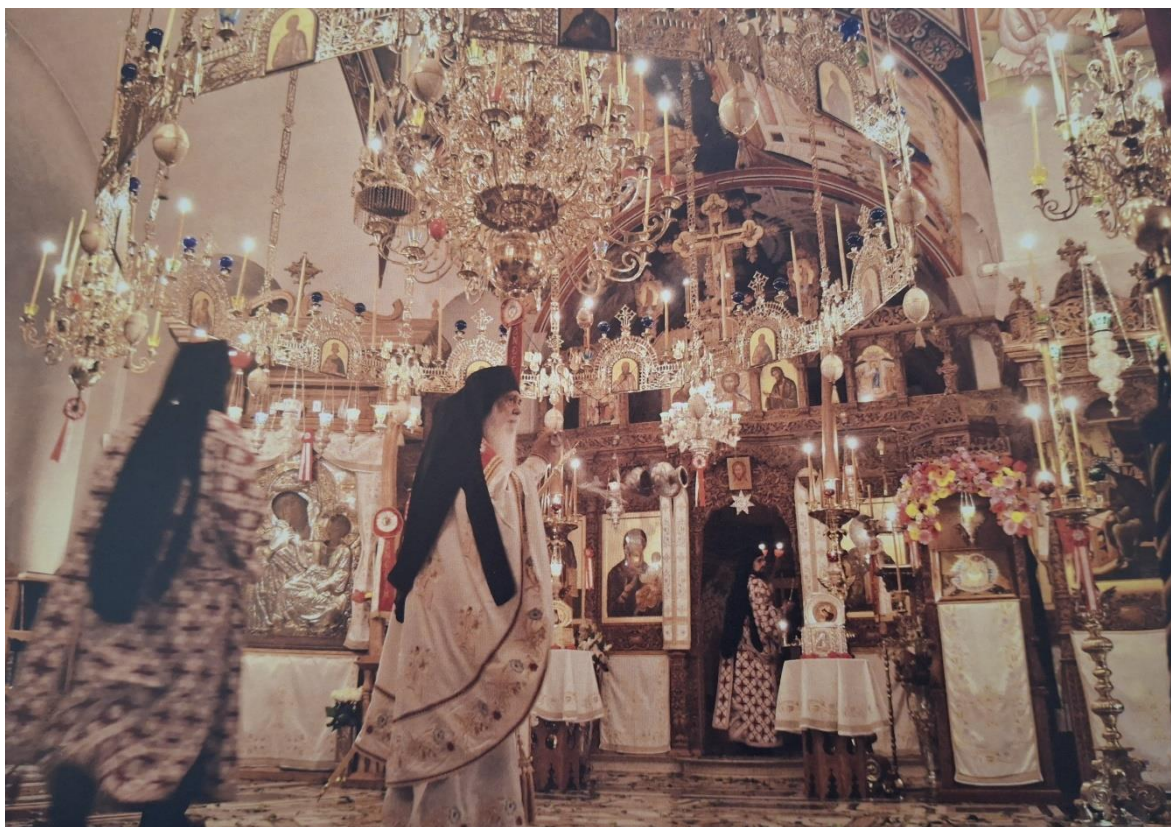
Jestli přijmeme za své, že Boží zákon je „zasazen“ v lidských srdcích, pak není nemožné, aby se lidské úmysly a dispozice vyvarovaly každého zla.

Lidské chování se musí projevovat a nabývat hlubšího rozměru pouze prostřednictvím nějakého dobra, něčeho ušlechtilého, něčeho vyššího.

Přejeme si, aby si nás ostatní vážili? I my si tedy musíme vážit ostatních. Chceme, aby se k nám naši spolubližní nechovali nespravedlivě? Stejně tak i my se nesmíme dopouštět něčeho nespravedlivého vůči našim spolubližním. Chtěli bychom, aby se k nám ostatní chovali upřímně? Aby nám říkali vždy a jen pravdu? Pak i my musíme činit totéž jim. Přejeme si, aby druzí byli vůči nám vždy důslední a spolehliví ve svých slovech a slibech, čestní ve svých projevech? Pak musíme i my prokázat stejnou dávku spolehlivosti a důslednosti vůči nim.

Druhým stupněm je „**SNÁŠENLIVOST**“ (čili absence zla) a „**LÁSKA**“.

To, co je zde zcela nevídané a neslýchané, je Pánův příkaz milovat naše nepřátele. To znamená milovat ty, kteří nám učinili něco zlého

(tj. způsobili nám nějakou škodu), kteří nás naplnili hořkostí, kteří se k nám chovali nespravedlivě anebo kteří nás pomluvili.

Pán Ježíš říká: „Jestliže milujete jen ty, kteří vás milují, můžete za to očekávat Boží uznání?“ A dále: „Činíte-li dobře těm, kteří dobře činí vám, můžete za to očekávat Boží uznání?“

„Vždyť totéž činí i hříšníci. Půjčujete-li těm, u nichž je naděje, že vám to vrátí, můžete za to čekat Boží uznání? Vždyť i hříšníci půjčují hříšníkům, aby to zase dostali nazpátek. Ale milujte své nepřátele; činite dobře, půjčujte a nic nečekejte zpět.“

Z těchto slov je patrna nádhera a velikost křesťanství. Toto je láska Kristova, kterou Pán vyžaduje od nás, neboť On ji sám uplatnil nahoře na svém Kříži. Kristova láska je totiž nezištná, neví, co znamená „vlastní užitek“. Opravdová láska je otevření naší vlastní duše směrem k našemu bližnímu, je překonáním sebe sama, potřením našeho vlastního egoismu. Taková láska je neustálá pobídka, neustálá oběť.

Vůbec však nestačí, že budeme činit pouze dobro. Člověk musí vědět, jak ono dobro uskutečnit. Neboť, jak praví jeden svatý: „Dobro je dobré tehdy, když je dobře konáno.“ [το καλόν ἐστὶ καλόν ὅταν καλῶς γένηται]

Obvykle platí, že třebas i ten nejsvatější náš skutek obsahuje nějakou příměs zla, je promísen s hříchem. Uvedme si příklad:

milujeme pouze ty, kteří nás milují, činíme dobro jen těm, kteří nám dobře činí, ale jsme lhostejní vůči těm, kteří jsou v nouzi, byť neměli příležitost něco dobrého učinit i nám.

Půjčujeme druhým, ale pouze s cílem neztratit a později si vše vzít nazpět, a při tom si ještě postěžovat. To je však pouze záminka, proč konáme nějaké dobrodiní.

Jinými slovy: konáme nějaké dobro, ale nic při tom neztrácíme. Ve skutečnosti na tom vyděláváme, ale nikoli pouze úrokem, nýbrž i tím, že nás druzí považují za dobrodince a lidi soucitné.

Třetím stupínkem je „**SLITOVNOST**“ a „**MILOSRDENSTVÍ**“.

Kristus shrnuje učení o lásce zdůrazněním zmínky o Bohu. „Protož buďte milosrdní, jako i Otec váš milosrdný jest.“ (Lk 6,36)

Každý náš skutek, ať dobrý nebo zlý, každá naše činnost, ať spravedlivá nebo nespravedlivá, se nějakým způsobem vztahuje k Bohu. Bůh je tím konečným ukazatelem toho, co je naše dobré nebo naopak zlé chování, a rovněž tím, kdo nám nakonec vše odplatí.

Pokud je tedy Bůh naším otcem, pak je tímto (vztahem) potvrzována ryzost

našeho synovství za předpokladu, že naše skutky jsou Božími skutky, tzn. skutky lidství a lásky.

Nyní si povězte, co je to **SLITOVÁNÍ**. Milosrdenství je láska „rozevřená (jako náruč) dokořán“, tj. láska, která se každým dnem rozšiřuje víc a víc a neustále sílí.

A druhým dechem popišme **MILOSRDENSTVÍ**. Tím je slitování a výraz soucitu (soustrasti v utrpení), tj. bolesti za druhého, za našeho trpícího bratra v Kristu, který je rovněž naším vlastním bratrem. Necht' se naše srdce naplní pocitem této sdílené soustrasti a slitovnosti k bolesti a neštěstí, ale rovněž k utrpení a potřebám našich bližních.

Bůh sám je milosrdný. Nemiluje automaticky.

Bůh miluje lidi právě proto, že nejsou hodni Jeho lásky (viz Lk 6,35).

My všichni jsme Jeho děti. A Bůh nás miluje navzdory tomu, že jsme marnotratné děti, a nikoli děti hodné a poslušné.

Bůh totiž pod příkrovem naší hříšnosti vidí svůj obraz, který miluje, a nikoli náš hřích. A stejně tak i my, lidé, jako Jeho pravé děti, vidíme u svého bližního, pod zástěrou jeho zloby, pravý Boží obraz, který je podobný tomu našemu, a tím, že budeme našeho bližního milovat, budeme milovat také Boha.

„To, čím se můžeme (nějakým způsobem) přirovnat k Bohu,“ jak praví svatý Jan Zlatoústý, „je ono „smilovat se a být milosrdný“ [ελεεῖν και οικτίρειν]. A pokračuje dále: „(Bůh) neřekl: ‚Jestli uvěříte, budete se podobat svému Otci.‘ Neřekl: ‚Jestli budete žít v panenství.‘ Ani neřekl: ‚Jestli se budete modlit, budete podobní vašemu Otci.‘ Co však Bůh řekl? **‚Bud'te milosrdní.‘**“

Milí moji bratři,

Žijeme v době do nebe volajících kontrastů. Vybudovali jsme společnost, která je zcela zjevně zmrzačená. Zatímco technologicky jsme dosáhli závratných výšin, jako lidé jsme doslova zdivočeli.

Upadli jsme rovněž mravně a jako duchovní bytosti jsme učinili mnoho kroků směrem zpět.

Láska ke Kristu dosáhla dnes v srdcích lidí bodu mrazu, následkem čehož ochladla také láska člověka k jeho bližnímu. Člověk upadl tak hluboko, že se pro svého spolubližního stal vlkem. Opravdu tragická doba, v níž žijeme.

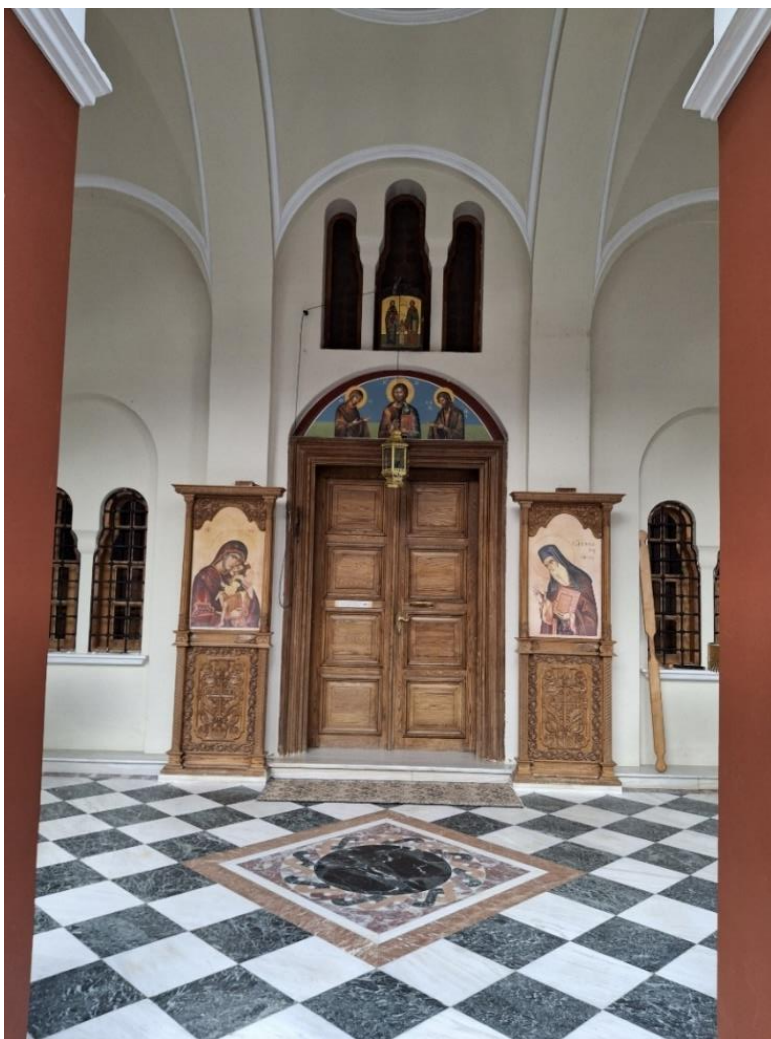
Naše lakota a nenasytnost snižuje každý význam rovnosti a spravedlnosti. Naše sebeláska ubíjí každý projev lásky. Naše sobectví z nás činí bytosti tvrdé a bezcitné, když se setkáváme s bolestí a neštěstím ostatních. Tito „ostatní“ však nepředstavují peklo, nýbrž „tito ostatní jsou mým Bohem“ (Evergetinos).

Neboť, „pokud jsme získali svého bratra, získali jsme Boha,“ jak pravil svatý Antonios Veliký.

Nechť nás, moji bratři, Bůh chrání, abychom mezi sebou vždy zachovávali lásku.

Abychom neztratili (našeho bližního) „člověka“, abychom neztratili své lidství.

Je tedy nezbytné, abychom objevili onen základní smysl a cíl našeho života.

Musíme si uvědomit onen nejhlubší smysl našeho bytí. Přesně to, co nám sděluje slovo Pána Ježíše Krista, které jsme dnes vyslechli: „Budete syny Nejvyššího.“

Amen!

Autor homilie: otec Epifanios

Mnich Kláštera ctih. Nikodéma Svatohorce (Kilkis)

S požehnáním a osobní konzultací otce Epifania

přeložil Michal Dvořáček

V Brně dne 19./6. října 2025

